

מדיניות ארה"ב כלפי ישראל והמזרח התיכון גיליון 100 (אפריל 2021)

גל אולי סיגלר*

מאי 2021

ארה"ב מיישמת את נסיגתה מאפגניסטן ומובילה מאמצים דיפלומטיים רב-צדדיים לטובת חזרה להסכם הגרעין עם איראן. הדגש על הגנת זכויות אדם במדיניות-החוץ של הנשיא ביידן ממשיך לאתגר את יחסי ארצות עם ערב הסעודית ומרתיח את תורכיה בשל ההכרה האמריקאית בשואה הארמנית. יחסי ארה"ב עם ישראל נעים כיום בין תמיכה הצהרתית בפתרון שתי-המדינות להמשך שיתוף הפעולה הביטחוני, זאת בעוד שארה"ב מחזירה את הסיוע שלה לפלסטינים. למרות חילוקי הדעות בנושא איראן, ביידן נחוש להבטיח את המשך הברית של ארה"ב ישראל, איחוד האמירויות וערב הסעודית.

א. יחסי ישראל-ארה"ב

1. **שיתוף פעולה ביטחוני איתן עם ארה"ב תוך חילוקי דעות על המדיניות בנושא איראן.** מזכיר ההגנה אוסטין [היה האורח הבכיר הראשון](#) של ממשל ביידן בישראל. הוא [נועד](#) עם ראש הממשלה נתניהו ושר הביטחון גנץ. אוסטין הדגיש את מחויבותה העמוקה של ארה"ב לביטחון ישראל ואת חשיבות הנורמליזציה עם העולם הערבי, אולם [נמנע במהלך ביקורו מהתייחסות פומבית](#) לסוגיה האיראנית. במסיבת עיתונאים עם נתניהו, אוסטין [הדגיש](#) את מחויבות ארצו ליתרון האיכותי הצבאי של ישראל. ארה"ב [הדגישה](#) כי לא היתה מעורבת במתקפה על אתר העשרת האורניום האיראני בנתנז ערב השיחות בווינה על חזרה להסכם הגרעין, ואילו איראן האשימה את ישראל. היועץ לביטחון לאומי בן שבת [נועד](#) עם מקבילו האמריקאי סאליבן, [שאישר](#) בראיון כי אף שישראל וארה"ב חלוקות בדעותיהן על הסכם הגרעין, הן מחויבות להימנע מפעולות פתע. חבר הקונגרס הרפובליקני קלר הגיש [הצעת חוק](#) שמעגנת הכשרות ותרגילים משותפים לארה"ב וישראל בתחום אכיפת החוק. הצעת חוק לשיפור שיתוף הפעולה בין ישראל לארה"ב בתחום ביטחון הסייבר [הוגשה](#) בו בזמן לבית הנבחרים ולסנאט, בתמיכה דו-מפלגתית. בראיון ל-CNN, [הכחיש](#) מזכיר המדינה בלינקן שמועות שלפיהן השליח המיוחד קרי שיתף מידע מודיעיני ישראלי עם איראן.

2. **היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לארה"ב נותרו איתנים חרף השינוי בשיח האמריקאי.** מחלקת המדינה [דחתה](#) את הגדרתה של ישראל כמדינת אפרטהייד בדו"ח שפרסם באחרונה ארגון Human Rights Watch, וקראה לישראלים ולפלסטינים להימנע מצעדים חד-צדדיים. המזכיר בלינקן [ידע](#) עם מקבילו הישראלי אשכנזי בסיוע הומניטרי לפלסטינים, בנורמליזציה עם העולם הערבי ובמחויבות ארה"ב לזכויותיהם של הישראלים והפלסטינים גם יחד. המזכיר בלינקן [ביקר](#) את אזרחי ישראל לרגל יום העצמאות ה-73 והדגיש את המחויבות המשותפת של שתי המדינות לדמוקרטיה ואת המחויבות הבלתי מתפשרת של ארה"ב לביטחון ישראל. נתניהו [השתתף](#) בפסגת ראשי המדינות שזימן הנשיא ביידן לדון במשבר האקלים. ח"כ לפיד [נפגש](#) בישראל עם הממונה על שגרירות ארה"ב שרייר והשניים דנו ב"סוגיות שונות בעלות עניין לשני הצדדים".

* גל אולי סיגלר הוא חוקר במכון מיתוים. הוא לומד מדעי המדינה באוניברסיטת ייל, ארה"ב, ותחומי העניין שלו כוללים את מדיניות ארה"ב במזרח התיכון, מדיניות גרעין, פוליטיקה ישראלית, חוק בינלאומי, רפורמות חברתיות וביואתיקה.

ב. הפלסטינים ותהליך השלום

1. **ביידן עושה צעדים ראשונים להשבת הסיוע לפלסטינים.** מזכיר המדינה בלינקן [הודיע](#) כי ארה"ב תשיב לפלסטינים סיוע הומניטרי, כלכלי וסיוע לצרכי פיתוח בסך 235 מיליון דולר. בלינקן פירט כי 85 מיליון דולר יוקדשו לתכניות לקידום שלום ולפיתוח באמצעות זרוע הסיוע של מחלקת המדינה, ה-USAID, וסכום נוסף של 150 מיליון דולר יוזרם לפלסטינים עבור סיוע הומניטרי באמצעות סוכנות הסעד והפליטים של האו"ם, אונר"א. בלינקן אישר כי "הסיוע לעם הפלסטיני משרת אינטרסים חשובים וערכים של ארה"ב". אולם, 17 רפובליקנים בסנאט [מתחו ביקורת](#) על ההחלטה והאיצו בבלינקן לחזור בו מחידוש הסיוע, ואילו 20 חברים רפובליקנים בבית הנבחרים כתבו לבלינקן להביע "דאגה עמוקה" נוכח חידוש הסיוע של ארה"ב לאונר"א. בתגובה להתנגשויות בירושלים ודיווחים על תקיפות גזעניות נגד פלסטינים, [הביעה](#) שגרירות ארה"ב דאגה מההתלקחות וקראה לכל הצדדים לעצור את ההסתה. ארגון ג'יי סטריט ערך את הוועידה השנתית שלו, שבמהלכה [קרא](#) ברני סנדרס להגביר את הפיקוח על השימוש שישראל עושה בכספי הסיוע האמריקאי. בינתיים, הסנאט [אישר](#) את מינוייה של פאוורס למנהלת ה-USAID.

2. **הקונגרס חלוק בסוגיה הפלסטינית; הפרוגרסיבים תוקפים את התמיכה הבלתי מסויגת בישראל.** הצעת חוק המחייבת ביקורת שנתית על חומרי לימוד של מערכת החינוך הפלסטינית [הוגשה בשנית](#) לבית הנבחרים בתמיכה דו-מפלגתית. חברת הקונגרס מקקולום [הגיש](#) הצעת חוק, שעליה חתמו 16 חברים דמוקרטים בבית הנבחרים, שמטרתה לאסור שימוש בכספי סיוע אמריקאי לפעילות ישראלית בשטחים הפלסטינים. עם זאת, תמיכת הקונגרס בסיוע ללא תנאי לישראל נותרה גורפת, כפי שבא לידי ביטוי [במכתב](#) לוועדת ההקצאות של בית הנבחרים שעליו חתמו 328 מחוקקים ושבדרכו את העברת הסיוע שהוקצה לישראל בלא תנאים מוקדמים. בסמינר מקוון של שלום עכשיו, חבר הקונגרס הפרוגרסיבי פוקאן [קרא](#) לממשלת ישראל להתיר באופן מידי כניסה של מחוקקים אמריקאים לרצועת עזה כדי לעמוד על המצב ההומניטרי שם.

ג. ארה"ב ויחסי ישראל-מדינות ערב

1. **ארה"ב מעוניינת בחידוש השיחות בין ישראל ללבנון על גבול הימי.** תת-מזכיר המדינה הייל [ביקר](#) בלבנון ודן עם הנשיא עאון, ראש הממשלה המיועד חרירי ופקידים בכירים נוספים בשיקומה הכלכלי של המדינה ובמשא ומתן עם ישראל על הגבול הימי בין שתי המדינות. בהתאם לדרישת ארה"ב, סוכם כי השיחות עם ישראל [יתחדשו](#) בחודש מאי בהובלתו של השגריר דסרושר.

2. **ארה"ב מביעה מחויבות להרחבת הסכמי אברהם.** במהלך אירוע מקוון לרגל יום העצמאות שאותו ארגנה שגרירות ישראל בווישינגטון, בלינקן [הצהיר](#) כי ארה"ב מצפה שמדינות ערביות נוספות יצטרפו להסכמי אברהם וינרמלו את יחסיהן עם ישראל. בלינקן [שוחח](#) עם מקבילו הבהרייני אל-זייאני על הנורמליזציה עם ישראל ועל יוזמות ביטחוניות במזרח התיכון, ושיבח את מאמצייה של בחריין לבלום סחר בבני אדם. חרף הסתייגותם של חברי קונגרס דמוקרטים, ביידן [החליט לקדם](#) את עסקת הנשק בסך 23 מיליארד דולר עם איחוד האמירויות, מה שגרם לשני סנטורים דמוקרטים להודיע כי ייזמו חקיקה שתטיל בקרה הדוקה יותר של הקונגרס על עסקות נשק ותגביל את חופש הפעולה הנשיאותי בתחום זה. הצעת החוק המתוכננת גם תקבע כי יש [לשמר](#) את יתרונה הצבאי האיכותי של ישראל.

ד. מדיניות ארה"ב במזרח התיכון

1. **מהלכים לחזרה להסכם הגרעין עם איראן; גינוי אמריקאי בעקבות אי עמידת איראן בתנאי ההסכם.** ארה"ב קיימה שיחות "בונות" עם איראן בווינה בתיווך האיחוד האירופי, כפי [שדיווח](#) פקיד בכיר במחלקת המדינה. בתדרוך לתקשורת על ההתפתחויות בשיחות הרשמיות בווינה, לא דווח על [התקדמות מהותית](#), אם כי פקיד בכיר במחלקת המדינה טען כי ארה"ב ואיראן הגיעו להבנה יותר ברורה בנוגע למכשולים שנתרו בדרך למימוש הסכם הגרעין. בלינקן [הביע דאגה](#) בעקבות הודעת איראן כי תעלה את דרגת העשרת האורניום שלה ל-60 אחוזים, והאשים כי המהלך הוא ביטוי לחוסר רצינותה של איראן בנוגע להסכם ליישוב המחלוקת. ביידן [הביע](#) אף הוא הסתייגות ואמר כי ההודעה האיראנית על

הגברת ההעשרה אינה "מועילה". עם זאת, ביידן הביע אופטימיות באשר לשיחות העקיפות עם איראן בווינה. 25 סנאטורים דמוקרטים [הגישו](#) לביידן מכתב בו האיצי להשיב על כנו בהקדם את ההסכם עם איראן ולמנף את המומנטום המדיני הרב-צדדי שנוצר על מנת להרחיב את מעגל המדינות שמעורבות בתהליך הדיפלומטי גם לישראל ולמדינות המפרץ. במקביל, 87 חברי בית נבחרים רפובליקנים [חתמו](#) על הצעת חוק שנועדה לשמר את מדיניות ה"לחץ המרבי" על איראן באמצעות סנקציות נוספות וסירוב לשוב להסכם הגרעין המקורי.

2. ביידן ממשיך להדגיש את המעורבות האמריקאית בתימן. בעקבות המתקפה בג'זאן, ארה"ב [גינתה](#) בחריפות את מתקפות המורדים החות'ים בערב הסעודית וקראה לכל הצדדים להתחייב להפסקת אש ולשתף פעולה עם המאמצים הדיפלומטיים הבינלאומיים ליישוב הסכסוך. השליח המיוחד של ארה"ב לתימן לנדרקינג [נועד](#) בברלין עם שליח האו"ם לתימן גריפית', ושר החוץ הגרמני מאס לדון בפתרון לסכסוך בתימן ובדרכים לבלום את המתקפות על מאריב. לנדרקינג נועד גם עם נציגים מכוויית, שבדיה והאיחוד האירופי לדון בסכסוך בתימן, ובהמשך ביקר במדינות המפרץ בתיאום עם גריפית', שם [נועד](#) עם נציגי האמירויות ו**בהמשך** עם גורמים בערב הסעודית ועומאן. במסגרת ההערכה מחדש של מכסות הפליטים שהטיל טראמפ, ביידן הודיע כי [יגדיל](#) את המכסות ליישוב מחדש של אזרחים מתימן ואת המכסות לפליטים אחרים מהמזרח התיכון.

3. עיראק עודנה משמשת זירה למתיחות בין ארה"ב לאיראן. לפחות חמישה טילים [נורו](#) ב-18 באפריל על בסיס הצבא העיראקי בלד צפונית לבגדאד, בו שוהים קבלנים אמריקאים. ארה"ב, כמו גם פקידים עיראקים, מייחסים מתקפות כאלה, כגון ירי של שני טילים ב-4 באפריל, למיליציות פרו-איראניות. לנוכח נסיגת אחרוני הכוחות האמריקאים מאפגניסטן, [הבהיר](#) מפקד סנטקום הגנרל מקנזי כי לארה"ב אין תכניות להסיג את 2,500 חייליה שנותרו בעיראק.

4. מתיחות ביחסי ארה"ב עם ערב הסעודית בשל הדגש על תימן וזכויות אדם. ארה"ב [החלה](#) להסיג מערכות צבאיות שאותן הציבה בעבר במזרח התיכון, לרבות לפחות שלוש סוללות פטריוט להגנה נגד טילים, אחת מהן שהוצבה בערב הסעודית. מחלקת המדינה [הביעה דאגה](#) בעקבות עונש המאסר שנגזר בערב הסעודית על עובד בארגון סיוע הומניטרי, עבדול רחמן אל-סדהאן, ושבחה והדגישה את מחויבותה לחופש ביטוי ברחבי העולם. ערב הסעודית עומדת [להצטרף](#) לארה"ב, קנדה, נורבגיה, וקטר בהקמת פלטפורמה של מדינות מפיקות גז לדיון ביישום הסכם פריז. יורש העצר הסעודי בין סלמאן [השתתף](#) בוועידת הפסגה שזימן הנשיא ביידן לדון במשבר האקלים. משלחת אמריקאית בראשות מנהל תחום המזרח התיכון במועצה לביטחון לאומי מקגורק עמדה [לצאת](#) לערב הסעודית ולאיחוד האמירויות לשיחות על מאמציה של ארה"ב לשוב להסכם הגרעין עם איראן. במכתב לביידן, [האיצו בו](#) 76 דמוקרטים מבית הנבחרים לדרוש את הסרתו המיידית של המצור הסעודי על תימן. שני סנאטורים [הגישו](#) הצעת חוק שמטרתה למנוע מערב הסעודית להשיג נשק גרעיני על ידי איסור מכירת מערכות נשק לממלכה במידה שתפעל להרחיב את תכנית הגרעין שלה. זאת, בעקבות דיווחים על סיוע סיני לערב הסעודית בקידום השאיפות הגרעיניות שלה.

5. ארה"ב ואיחוד האמירויות משתפות פעולה בנושא משבר האקלים. בעקבות פגישות בין קרי לפקידים באיחוד האמירויות, [פרסמה](#) מחלקת המדינה הודעה משותפת עם האמירויות בנוגע למחויבותם המשותפת להפחתת ה"פחמן" של הכלכלות שלהן, "חיזוק יישומו" של הסכם פריז והשקעה בהפחתת ה"פחמן" במזרח התיכון.

6. ביידן מכיר בשואה הארמנית והמתח בין ארה"ב לתורכיה גובר. בעקבות ההכרה של ארה"ב בשואה הארמנית, [זומן](#) שגריר ארה"ב באנקרה סאתרפילד לנציפה מפי סגן שר החוץ אונאל. חרף הגינוי מפי פקידים תורכים רבים, ארדואן לא מיהר להגיב להצהרת ביידן, אולם [בסופו של דבר](#) כינה אותה "מקוממת" והבטיח כי תורכיה תגיב על המהלך בחודשים הקרובים. כלי תקשורת זרים [דיווחו](#) כי ביידן הודיע לארדואן מראש על כוונתו טרם פרסום ההצהרה, ואילו הבית הלבן [הודיע](#) כי שני הנשיאים ייפגשו בפעם הראשונה במסגרת ועידת נאט"ו שתתקיים ביוני בבריסל.